

A SZÓREND ELSAJÁTÍTÁSA A MAGYAR NYELVBEN

Szerző: **SÁGI Livia**, mesterhallgató (sagi.livia@gmail.com)

Témavezető: **Dr. HALUPKA-REŠETAR Szabina**, egyetemi rendkívüli tanár

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Angol Tanszék, Újvidék

A szabad szórendű nyelvek, köztük a magyar is, érdekes kérdéseket vetnek fel, amikor a nyelv elsajátításáról van szó. Az információ rendezésének rugalmassága olyan stratégia, amellyel a topik és fókusz helyzetét jelezzük egy-egy megnyilatkozásban (É. Kiss, 2004; Sarma, 2003). Éppen ezért a mondatrészek rendezése a pragmatika tárgykörébe tartozik, és felveti a kérdést, hogy a gyerekek a nyelv alapértelmezett szórendjéhez folyamodnak-e a nyelvelsajátítás kezdeti szakaszaiban, vagy pedig tisztában vannak a nyelv információs struktúrájával már a kezdetektől és helyesen alkalmazzák annak stratégiáit. Ezek közé tartozik a magyar nyelv topik-prominens jellege, a fókuszos mondatoknak megfelelő SOV szórend, valamint az igei kezdetű kommentes mondatoknak megfelelő SVO szórend.

A tanulmány célja, hogy megvizsgálja a magyar anyanyelvű gyerekek szórendelsajátítási folyamatát: vajon használják-e az összes szórendváltozatot, és a pragmatikai képességük egyidejűleg fejlődik-e a morfoszintaktikai képességükkel. Az adatok keresése a Child Language Data Exchange System (CHILDES) szövegtárban történt tizenhárom 2;0 és 4;1 év közötti adatközlőtől. A tanulmány eredményei alátámasztják a kiinduló hipotézist, miszerint a magyar anyanyelvű gyerekek már az első mondatok összeállításának kezdetétől különböző szórendeket használnak a pragmatikai információ jelölésére. Egy további elemzés arra kereste a választ, hogy a gyerekek a két összetevőjű mondatokban miként rendelik hozzá az argumentumot a referenshez aszerint, hogy az új vagy régi-e a diskurzusban.

Az eredmények szerint az adatközlők nem mutatnak preferenciát az argumentumok rendezése terén a referens új volta iránt. A tanulmány legnagyobb hátránya, hogy meglehetősen kevés adattal dolgozott, ezért alacsony a három összetevőjű megnyilatkozások száma, ami nem alkalmas statisztikai feldolgozásra. A további kutatások a hipotézis nagyobb arányú ellenőrzésére és nyilvánvaló eredmények kimutatására kellene irányuljanak.

Kulcsszavak: **szórend, nyelvelsajátítás, pragmatikai fejlődés, magyar nyelv**

ACQUISITION OF WORD ORDER IN HUNGARIAN

Author: **Livia SÁGI**, MA student (sagi.livia@gmail.com)

Supervisor: **Szabina HALUPKA-REŠETAR**, PhD, associate professor

Institution: University of Novi Sad, Faculty of Philosophy, Department of English, Novi Sad

Free word order languages like Hungarian pose an interesting issue when the acquisition process is considered. The flexibility of ordering information is a strategy to signal the topic and focus in utterances (e.g. É. Kiss, 2004; Sarma, 2003).

Therefore, the ordering of constituents belongs to the domain of pragmatics and it poses the question whether children resort to the default underlying word order of the language in the early stages of acquisition or are they aware of the information structure of the language from the beginning and use its strategies correctly. These include the topic-prominent feature of Hungarian, the SOV representation of sentences with a focus, and the SVO representation of sentences with a verb-initial comment.

This small-scale pilot study aims to examine if children acquiring Hungarian as their first language use all possible word order variants and develop their pragmatic skills simultaneously with morphosyntax. To address this question, data from the Child Language Data Exchange System (CHILDES) database were retrieved from thirteen informants between the ages 2;0 and 4;1. The results of the study support the initial hypothesis that Hungarian children use different kinds of word order to mark pragmatic information even when they just start constructing sentences. A follow-up analysis was conducted to see how children assign arguments to new and old referents in two-constituent sentences. The results indicate that there are no preferences among the informants when ordering arguments based on their newness. The major weakness of the study is that there was no extensive data gathering and the number of three-constituent utterances is too low to conduct statistical analyses on them. Further research is needed to test the hypothesis on a larger scale and get clear results.

Keywords: **word order, language acquisition, pragmatic development, Hungarian**